

Færder nasjonalpark

Dato: 15.11.21

ST INFO 19 b

Helhetlig plan for Oslofjorden – drenering fra vassdrag

Bakgrunn

Styremedlem Tom Mellom løftet fram utfordringer knyttet til avrenning til Oslofjorden, blant annet fra vassdraget Aulielva med utløp i Tønsbergfjorden. Avrenning fra landbruk, i tillegg til formørking pga. økt mengde partikler bidrar til redusert vannkvalitet også i Færder nasjonalpark. Det ble stilt spørsmål om Færder nasjonalparkstyre kan bidra til prosjekter knyttet til forbedring av vannkvalitet fra vassdraget. Forvalter ble bedt om å legge fram en sak til neste styremøte.

I Forvaltningsplanen til Færder nasjonalpark, kap. 3.1: Vannkvalitet, forurensning og støy settes to forvaltningsmål knyttet til vannkvalitet:

- «Økologisk tilstand i Ytre Oslofjord skal utvikles til svært god, basert på kriteriene i EUs vanndirektiv».
- «Kjemisk tilstand skal være god, basert på kriteriene i EUs vanndirektiv».

I forbindelse med oppfølging av «Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv», har Statsforvalteren i Vestfold og Telemark fått en bestilling fra Miljødirektoratet en om utfylling av tiltakskort og kontaktperson for de ulike oppfølgingspunktene i planen. Dette er nødvendig for å konkretisere hva som faktisk skal gjøres, hvilken prosess tiltaket skal undergå, hvem som skal gjøre hva og når.

Oslofjorderrådet ble konstituert 24. august 2021, med blant annet 6 ordførere fra Osloregionen. Rådet skal sikre lokal- og regionalpolitisk forankring av tiltakene i planen. Miljødirektoratet har fått sekretariatsfunksjonen i rådet.

Fra «Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv», omhandler Kap. 2.1.1 Innsatsområde 1: «Redusere utslipp fra kommunale avløp og avløp i spredt bebyggelse»:

For at fjorden skal nå miljømålet om god vannkvalitet, er det behov for strengere håndheving av eksisterende krav i regelverket for utslipp av kommunalt avløpsvann og avløpsvann fra spredt bebyggelse.

Alle kommuner jobber med denne problematikken gjennom arbeidet med lokale tiltaksprogram for vannområdene.

Færder nasjonalparkstyre avga høringsinnspill til regional vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram og handlingsprogram for 2022-2027.

Fra «Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv», kap 2.1.2 Innsatsområde 2, «Redusert arealavrenning fra jordbruk»:

Vannforvaltningsplanenes vurdering av dagens tilstand og miljømålene med hensyn til påvirkning fra jordbruk viser at det er behov for en økt tiltaksgjennomføring også i denne sektoren for å redusere erosjon og næringssaltavrenning i flere vassdrag som drenerer til Oslofjorden.

Det er flere problemstillinger som er relevante når det gjelder tilførsler fra jordbruk.

Bruk av regionale forskrifter, slik Landbruks- og matdepartementet nylig har åpnet for gjennom delegasjon til statsforvalteren, vil gi regional forvaltning bedre mulighet til å iverksette regelverk som kan redusere avrenningen til sårbare vassdrag.

Statsforvalteren kan innføre forskrifter for bestemte områder i fylket der bestemte tiltak for å begrense avrenning fra jordbruksarealer blir et krav.

Det har Statsforvalteren i Oslo og Viken gjort i fire ulike områder i deres region gjennom fire ulike forskrifter.

Noen av miljøkravene som stilles i disse forskriftene:

1. Erosjonsutsatte dråg skal ikke jordarbeides om høsten. Ved pløying eller tilsvarende jordarbeiding om høsten, skal drågene ha permanent grasdekke.
2. Flomutsatte arealer skal ikke jordarbeides om høsten.
3. Det skal være buffersone langs alle vassdrag som mottar avrenning fra jordbruksareal.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har signalisert at de skal vurdere å innføre en slik forskrift i 2022.

Vestfold og Telemark fylkeskommune er vannregionmyndighet. Vannområdene er lokale nivåer, og for Færder nasjonalpark er det særlig interessant med VO Horten-Larvik og VO Aulivassdraget. Tønsberg kommune er arbeidsgiver for vannområdekoordinator for disse to vannområdene (VO).

Det er utarbeidet eget tiltaksprogram for Aulivassdraget og et eget for Horten-Larvik.

<https://www.vannportalen.no/vannregioner/vestfold-og-telemark/vannomrader/aulivassdraget/plandokumenter/planperiode-2022---2027/>

[Aulivassdragets Facebookside!](#)

Tiltaksprogram for Horten-Larvik: <https://www.vannportalen.no/vannregioner/vestfold-og-telemark/vannomrader/horten---larvik/plandokumenter/planperioden-2022---2027/>

Vurdering

Forvaltningsplanen til FNP kap. 3.1 omhandler vannkvalitet, vannforurensning og støy. Det er satt forvaltningsmål knyttet til kravene i EUs vanndirektiv:

«Økologisk tilstand i Ytre Oslofjord skal utvikles til svært god, basert omhandler vannkvalitet, vannforurensning og støy på kriteriene i EUs vanndirektiv». «Kjemisk tilstand skal være god, basert på kriteriene i EUs vanndirektiv».

Gjennom EØS avtalen er Norge forpliktet til å gjennomføre EUs rammedirektiv om etablering av en felles vannpolitikk, det såkalte Vanddirektivet. I Norge jobbes med dette gjennom Vannforskriften, som gir bestemmelser for en helhetlig og økosystembasert forvaltning av alt vann. Vann-Net gir en god beskrivelse av tilstanden i Færder nasjonalpark/Ytre Oslofjord.

Økologisk tilstand er i dag moderat, kjemisk tilstand er god. Siktedyp er dårlig, og nedre voksegrense for alger er betydelig hevet. Fisk er pr. nå ikke med som indikator på miljøtilstanden. Oppdatert kunnskap gjennom Helhetlig plan for Oslofjorden konkluderer med at det er vesentlig mindre fisk i Oslofjorden.

Verneforskriften § 3, pkt. 7 gir forbud mot forurensning, herav også utslipp av kloakkvann fra fritidsbåter.

Det er relevant at Færder nasjonalparkstyre engasjerer seg og etterspør tiltak som kan bedre vannkvaliteten og miljøtilstanden i Færder nasjonalpark.

Det er flere forhold som påvirker Aulivassdraget og som igjen påvirker vannkvaliteten i Færder nasjonalpark.

Avrenning fra jordbruk. Gjennom arbeidet med vannforskriften er det gjort gode kartlegginger over avrenning fra jordbruket, samt forslag til tiltak. Kommunen og statsforvalter kan forvalte midlene i Regionale miljøprogram (RMP) og Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) slik at de bidrar til å redusere avrenning fra jordbruksarealer til vann der utfordringene tilsier det. Statsforvalteren har anledning til å innføre «Forskrift om regionale miljøkrav».

Avrenning fra spredte avløp er enn annen utfordring knyttet til tilførsel av næringsstoffer til bekker og kystvann. Alle kommuner bør ha gode planer for sanering av spredte avløp, samt vurdere strengere håndheving av eksisterende krav i regelverket. Klimaendringer og mer ekstrem nedbør gir utfordringer med håndtering av overvann.

Tønsberg kommune har utarbeidet en veileder for håndtering av overvann i Tønsberg.

Gjennom arbeidet med lokale vannområder (VO Aulivassdraget og VO Horten-Larvik) er det utarbeidet omfattende tiltaksprogram.

Miljømålet etter vannforskriften er at vannforekomstene:

- skal forbedres og gjenopprettes slik at de har minst god tilstand
- skal beskyttes mot forringelse (gjelder også vannforekomster som har svært god tilstand)

Det vurderes at oppfølging og gjennomføring av tiltaksprogrammene for disse vannområdene blir svært viktig for å oppnå nasjonalparkens miljømål og også vanddirektivets miljømål. Det er forvalters vurdering at det jobbes målrettet med tiltak knyttet til forbedring av vannkvaliteten av Aulivassdraget gjennom tiltaksprogrammet. Det vurderes derfor ikke på nåværende tidspunkt å være aktuelle prosjekter for Færder nasjonalpark å engasjere seg i.

Pådriverrolle

Færder nasjonalparkstyre kan ha en pådriverrolle ved å etterspørre informasjon og status på tiltaksplaner og program. Besøksstrategien til Færder nasjonalpark peker på en slik pådriverrolle knyttet til konkrete tiltak. Arbeidet med oppfølging av «Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv» blir også svært viktig for å oppnå en god miljøtilstand.

Færder nasjonalparkstyre kan rette en oppfordring til Statsforvalteren om å ta i bruk virkemiddelet å innføre forskrifter for bestemte områder i fylket der bestemte tiltak for å begrense avrenning fra jordbruksarealer blir et krav.

Færder nasjonalparkstyre kan rette en henvendelse til Statsforvalteren og etterlyse status på arbeidet med tiltakskort. Det videre arbeidet i Oslofjordrådet med tiltaksplan vil også være viktig for Færder nasjonalpark, og en henvendelse kan rette til sekretariatet (Miljødirektoratet.)

Færder nasjonalparkstyre v/forvalter har hatt en observatørrolle i forbindelse med arbeidet med vanndirektivet i de lokale vannområdene. Etter omorganisering ble arbeidet med vanndirektivet lagt til administrasjon i kommunene. Forvalter vurdering er at det bør etableres ny dialog med vannområde- koordinator for utveksling av informasjon.

Anbefaling

Forvalter anbefaler at det etableres en jevnlig dialog med vannområdekoordinator. Det anbefales også å rette en henvendelse til Statsforvalteren om å ta i bruk virkemiddelet forskrift for bestemte områder i fylket der bestemte tiltak for å begrense avrenning fra jordbruksarealer blir et krav. Det anbefales videre å rette en henvendelse til sekretariatet for Oslofjordrådet (Miljødirektoratet) og be om status og plan for videre oppfølging.

Vedtak: